

Vergaderjaar 2023–2024

22 343

Handhaving milieuwetgeving

28 663

Milieubeleid

Nr. 391

BRIEF VAN DE STAATSSECRETARIS VAN INFRASTRUCTUUR EN WATERSTAAT

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 15 januari 2024

Op 13 juni 2023 heb ik u de rapportage van de Inspectie Leefomgeving en Transport aangeboden inzake het VTH-stelsel (milieu, bouwen, natuur) in Caribisch Nederland (Kamerstuk 22 343, nr. 359). Met deze brief informeer ik u, mede namens de staatsecretaris van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK) en de Minister voor Natuur en Stikstof (N&S) over het proces waarmee dit rapport wordt geapprecieerd en de vervolgstappen die ik inmiddels heb genomen naar aanleiding van het rapport.

Voorlopige reactie op het ILT-rapport

Zoals ik in mijn eerdere brief heb aangegeven, neem ik de conclusies van de ILT zeer serieus en wordt met het rapport bevestigd dat de zorgen die bij mij en in de Kamer bestaan over de uitvoering van VTH-taken terecht zijn. Ik heb tevens aangegeven dat ik het verbeteren van de uitvoering van VTH-taken op de eilanden als een gezamenlijke opgave beschouw waar alle partners in het VTH-stelsel voor staan en dat ik met de lokale bestuurscolleges, de betrokken departementen, Omgevingsdienst NL en stakeholders zou overleggen om na het zomerreces te komen tot een waardering van de conclusies en aanbevelingen van het ILT rapport. Tevens heb ik aangegeven een aantal korte termijn maatregelen noodzakelijk te achten teneinde vermijdbare schade aan natuur en milieu te voorkomen.

Met deze brief ontvangt u in aanvulling op mijn brief van 13 juni 2023 een voorlopige reactie op het rapport. Ik neem hierin de motie van Kamerlid Hagen mee¹ waarin de regering wordt verzocht om de aanbevelingen van het ILT over te nemen en de Kamer te informeren over de wijze waarop hier uitvoering aan gegeven gaat worden. Ik neem deze motie over en ga in deze brief in op de wijze waarop ik de motie en de uitvoering van de gezamenlijke opgave ga inrichten.

¹ Kamerstukken II 2023/24, 22 343, nr. 375

Programma verbetering VTH-stelsel Caribisch Nederland

De ILT concludeert dat een fundamentele wijziging van de uitvoering van VTH-taken in Caribisch Nederland (CN) nodig is om tot verbetering te komen. Daarnaast dient het Interbestuurlijk toezicht (IBT) beter te worden vormgegeven en moet de wet- en regelgeving voor bouwen, natuur en milieu adequaat zijn.

Gezien deze conclusies hebben ik, de eilandbesturen, de staatsecretaris van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties, de Minister voor Natuur en Stikstof en de Omgevingsdienst Nederland (ODNL) het voornemen uitgesproken om een CN breed programma verbetering-VTH stelsel in te gaan richten (VTH programma CN) waarmee de concrete aanpak voor het verbeteren van het VTH-stelsel in Caribisch Nederland wordt vormgegeven.

Hoewel meerdere omgevingsdiensten al enige jaren op individuele basis capaciteit leveren in CN is de geïnstitutionaliseerde relatie zoals deze in Europees Nederland tussen lokale overheid en omgevingsdiensten bestaat in Caribisch Nederland onbekend. Gezien de fundamenteel andere wijze van uitvoering van taken hebben de betrokken VTH-partners vooruitlopend op het programma ingestemd met een verkennende fase waarin:

- De openbare lichamen CN kennis maken met de taken en mogelijke dienstverlening van omgevingsdiensten;
- De openbare lichamen CN een schriftelijke appreciatie van het ILT-rapport (position paper) opstellen;
- De verantwoordelijke eilandbesturen samen met de verantwoordelijke bewindspersonen afspraken maken over een definitieve appreciatie en het vervolgproces. Hierbij zal gebruik gemaakt worden van een ervaren wegbereider («wijs persoon»). De bevindingen zullen in de vorm van een «hoofdlijnenbrief» aan de Kamer wordt gestuurd zoals toegezegd in mijn brief aan de kamer van 13 juni 2023.

Stand van zaken aanbevelingen ILT-rapport

De ILT heeft een aantal aanbevelingen gedaan voor de verbetering van de uitvoering van VTH-taken met betrekking tot bouwen, natuur en milieu. Deze aanbevelingen zijn uiteenlopend van aard. Een aantal is gericht aan het Rijk en anderen aan de openbare lichamen CN. Vooruitlopend op de reacties van de openbare lichamen CN wil ik de Kamer en overige stakeholders, waaronder alle partijen die in 2020 betrokken waren bij de totstandkoming van het Natuur- en milieubeleidsplan 2020–2025, alvast langs de lijnen van de aanbevelingen uit het ILT rapport informeren over de stand van zaken van de voorbereiding van de opvolging van die aanbevelingen.

Aanbeveling 1; VTH-takenpakket onderbrengen bij een Omgevingsdienst

Inmiddels hebben de leden (ALV) van ODNL in beginsel ingestemd met het verkennen van de mogelijkheid tot dienstverlening aan de eilandbesturen.

Aanbeveling 2; Knelpunten binnen de lokale organisatie aanpakken

Op Bonaire werken Rijk en Openbaar Lichaam Bonaire (OLB) samen in een «Stuurgroep Directie Ruimtelijke Ontwikkeling/T&H». Het OLB heeft hier de regie en daarbij ook de keuze om een aantal uitkomsten van het ILT-rapport per direct over te nemen in de lopende verbetertrajecten. Het gaat daarbij om de aanbeveling prioriteiten bij toezicht en handhaving vast te stellen, deze te koppelen aan een concrete planning van werkzaam-

heden en de voortgang van de uitvoering te bewaken. Deze keuze is nog niet gemaakt. Ik heb wel geconstateerd dat inmiddels voortgang wordt gemaakt bij het wegwerken van achterstanden bij het verlenen van hindervergunningen.

Opvolging aanbeveling 3 (actuele en adequate wet- en regelgeving)

Specifiek voor milieu wordt door ILT aanbevolen het Inrichtingen en activiteiten besluit BES (IAB BES) zo snel mogelijk in werking te laten treden waardoor bedrijven met het grootste milieueffect gereguleerd worden. Het IAB BES en onderliggende regelgeving zal op 1 april 2024 inwerking treden. Ik heb bij het bepalen van deze datum rekening gehouden met een verzoek van het bestuurscollege van het openbaar lichaam Bonaire uitstel van inwerkingtreding te geven gezien het feit dat het bestuurscollege kortgeleden is aangetreden.

Opvolging aanbeveling 4 (Versterking toepassing IBT)

Meerdere aanbevelingen van de ILT betreffen de noodzaak fundamentele verbeteringen aan te brengen in de uitvoering van VTH-taken. Deze verbetering gaat tijd kosten. De ILT concludeert dat de uitvoering van de VTH-taken voor bouwen, milieu en natuur op de drie eilanden niet voldoet aan de wettelijke vereisten en lokale verordeningen en dat de belangen die de wetgeving op het gebied van bouwen, milieu en natuur beoogt te beschermen op dit moment niet of onvoldoende worden beschermd. Ik ben mij bewust van het ontstaan van vermijdbare schade aan natuur en milieu en heb ook in mijn brief van 13 juni 2023 aangegeven dat korte termijn maatregelen noodzakelijk zijn. Zeker als het gaat om het huidige tempo waarmee op de eilanden (met name Bonaire) gebouwd wordt en met de bijbehorende risico's van schade aan koraal ecosystemen.

Ik heb daarom nader advies gevraagd aan de ILT over aanvullende maatregelen op grond van de wet Vrom Bes en neem mij op grond van de uitgebrachte adviezen per datum inwerkingtreding IAB BES het volgende voor:

- Een ministeriële regeling vast te stellen waarin ambtenaren van de ILT worden belast met het toezicht op de uitvoering van de aan de bestuurscolleges van Caribisch Nederland bij of krachtens de wet Vrom Bes opgedragen taken.
- De Inspecteur Generaal van de ILT als «inspecteur» bedoeld in artikel 1 van de wet Vrom Bes aan te wijzen. Na inwerkingtreding van de betreffende wettelijke bepalingen zal een verplichting gaan gelden voor bestuurscolleges om de ILT te betrekken bij de voorbereiding van een aantal in de wet aangewezen besluiten zoals het voorbereiden en verlenen van milieuvergunningen en het toezenden van handhavingsbeschikkingen.

De Kamer zal tegelijkertijd met de overige toezeggingen in deze brief worden geïnformeerd over aanvullende korte termijn maatregelen op grond van andere wetgeving.

Afsluitend

Ik heb met hetgeen hiervoor is geschetst samen met de betrokken partners de eerste stappen gezet om tot verbeteringen te komen in het VTH-stelsel van Caribisch Nederland. Er staat veel op het spel, de bescherming van natuur en milieu, de aantrekkelijkheid van de eilanden voor bewoners en bezoekers en het vertrouwen in de overheid. Het oplossen van fundamentele problemen vraagt van alle partijen extra inzet en bereidheid tot veranderingen. Ik zeg de Kamer toe om op korte

termijn met een definitieve waardering van de conclusies en aanbevelingen van het ILT-rapport te komen waarin ook de standpunten van de eilandbesturen zijn meegenomen.

De Staatssecretaris van Infrastructuur en Waterstaat,
V.L.W.A. Heijnen